

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРАЗНИК

Брой 17 • год. ХСVII • 13 септември 2019 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

„БОГОРОДИЧНА СТЬПКА“ СЪБРА КРАСОТАТА НА БЪЛГАРСКИЯ ФОЛКЛОР

РОСИЦА РАНЧЕВА

На 24 август т.г. с водосвет за здраве, отслужен от Негово високопреосвещенство старозагорският митрополит Киприан, в съслужение със свещеници от Старозагорска епархия, официално беше открит Четирнадесетият национален тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка“. „Честит празник! Успех на всички участници в събора! Да пребъде нашата майка България!“ – пожела архиерейт.

На добър час на събора и благодарност към над 4000-те участници в него и още два пъти по толкова гости на уникалното събитие, поднесоха Цанко Атанасов, председател на тракийско дружество „Одринска епопея“, което тази година чества своята 120-годишнина и припомни, че основател на събора е старозагорското дружество с председател Петра Мечева тогава, а сега почетен председател на дружеството. Националният тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка“ е празник на нашата родова памет, каза още той.

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов определи събора „Богородична стъпка“ като най-значимото събитие в културния календар на Съюза. Той благодари на кмета на Община Стара Загора Живко Тодоров и на екипа му за съдействието през годините. „Нека да продължим борбата за българщината, за достойна и просперираща България“, призова Премянов.

Божидара Николова, една от най-малките потомци на тракийски българи взриви публиката с изпълнението на песента „Притури се планината“.

Приветствен адрес беше прочетен

от името на Цвета Караянчева, председател на 44-то Народно събрание на Република България. В него се казва: „Уважаеми господин Тодоров, уважаеми жители и гости на Стара Загора, приветствам ви от сърце по повод откриването на 14-ия национален тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка“. Позволете ми най-искрено да ви поздравя за усилията да запазите и развиете тази родолюбива инициатива, която дава възможност на все повече хора да се докоснат до българската душевност, традиция и културно наследство. Това са все неща, с които трябва да се гордеем, да подхранваме националното си самочувствие и да обогатяваме ценностите си. 14-то издание на събора е убедителен израз на неговата стойност и значение, не само за жителите на Стара Загора, но и за цяла България. Всяка година музикални-

ят форум печели все по-многобройни нови почитатели на песенния фолклор. Убедена съм, че те отново ще се наслаждат на самобитния талант и красивите изпълнения на всички участници. Отправям към Вас, уважаеми господин Тодоров, както и към всички организатори, изпълнители и гости на фолклорния празник, искрените си пожелания за здраве, вдъхновение и много успехи. На добър час!“

„Добре дошли, българи! Добре дошли на това магическо и митично място! – обърна се към хилядите присъстващи зам.кметът на Община Стара Загора Иванка Сотирова. Съборът „Богородична стъпка“ се отличава от многото фолклорни прояви, които се организират едва ли не във всяко кътче на България. Нашият събор е специфичен с това, че първородител му е тракийското дружество „Одринска епопея“, а негов вдъхновител и създател е Петра Мечева. Този форум съхранява най-автентичното, най-истинското и най-въздействащо самодейно изкуство. Участниците са от всички поколения и от всички краища на България, за да представят отново и отново онова, което прави България значима със своите корени и принадлежност към българския етнос.

На официалното откриване присъстваха още Емил Христов, зам.-председател на Народното събрание, депутатът от ПП ГЕРБ Радостин Танев, зам.-кметът Красимира Чахова, председателят на Общинския съвет Таньо Брайков, общински съветници.

Продължава на 8-а стр.

БЪЛГАРОЛЮБЕЦЪТ ОТ РОДОПИТЕ

100 години от
рождението на
Николай Хайтов

стр. 5

НИЩО НЕ Е ЗАБРАВЕНО, ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ

Възпоменателно тържество по повод 105-години от заселването на малоазийските българи в с. Лъджа

СЪБОР И В СЕЛО СВИРАЧИ

На 24 август т.г., под мотото „Нищо не е забравено, завръщане към корените“ в Ивайловград бе проведено възпоменателно тържество по повод 105-години от заселването на малоазийските българи в с. Лъджа (днес квартал на Ивайловград). Организатори на тържеството бяха Инициативен комитет от тракийци, Община Ивайловград, Централният клуб на малоазийските българи към СТДБ.

В слънчевия съботен ден в църквата „Св. Св. Константин и Елена“ местният свещеник Здравослав отслужи водосвет, а на обяд беше раздаден безплатен курбан за здраве на участниците на тържеството.

Вечерната програма започна с поднасяне на венци и цветя пред паметната плоча от името на кмета на Община Ивайловград Дяна Овчарова, от председателя на Централния клуб на малоазийските българи към СТДБ Ангел Петров, от Общинския съвет в Ивайловград, от тракийското дружество „Яни Попов“, от читалища и обществени организации от гр. Ивайловград.

Продължава на 2-а стр.

„КИТНА ТРАКИЯ“ НА ФЕСТИВАЛ В ОХРИД

От 18 до 22 август Представителният ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“ при тракийското дружество „Георги Сапунаров“ в Хасково участва в международния фестивал „Дните на Дебърца“ в град Охрид, Северна Македония. Във фестивалната програма се представиха фолклорни ансамбли от Северна Македония, Босна и Херцеговина, Полша, Словения, Румъния, Турция и България. Съставите изнесоха концерти в село Дебърца и в град Охрид. За участието си във фестивалните дни Представителният ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“ получи грамота и бронзов плакет от кмета на Охрид.

ВЪЛНУВАЩ ПРАЗНИК НА ПЛОЩАД „ТРАКИЯ“

На 23 август т.г. тракийското дружество в с. Генерал Инзово, редовен член на СТДБ, организира тържествено честване на 175 години от рождението на Капитан Петко войвода. Организатори на събитието са местното тракийско дружество „Капитан Петко войвода“, кметството, читалището и клубът на пенсионера, със съдействието и подкрепата на Община Тунджа.

Празникът бе на площад „Тракия“, на който през 2005 г. е издигнат паметник на тракийските бежанци. Тази година се навършват и 94 години от заселването на 275 семейства тракийски бежанци в село Генерал Инзово.

Председателката на тракийското дружество Маринка Василева откри честването с вълнуващи думи за съдбата на прокудените от родните

Село Генерал Инзово тържествено чества 175 години от рождението на Капитан Петко войвода

си места тракийски бежанци и за подвига на капитан Петко войвода, който е патрон на дружеството в селото. Приветствия към ин-

зовци и гостите поднесоха кметът на Община Тунджа Георги Георгиев и председателят на СТДБ Красимир Премянов. Тук бяха и

Михаил Вълво – заместник председател на Централното ръководство на СТДБ и председател на тракийското дружество в Ямбол. Андон Кръстев – секретар на Община Тунджа, Галин Пантелеев – кмет на село Ген. Инзово, гости от Хасково. Поднесени бяха венци и цветя пред паметника на тракийските бежанци – олтар на тракийската памет.

Председателят на СТДБ Красимир Премянов връчи на тракийското дружество „Капитан Петко войвода“ в Ген. Инзово плакет „120 години организирано тракийско движение в България“ за заслуги и принос в движението, а на Маринка Василева – председателката на дружеството – юбилейния медал за 175 години от рождението на Капитан Петко войвода. и даде висока оценка за нейната неуморна работа в името на тракийската идея.

В богатата литературно-музикална програма участваха фолклорната група „Тракийски напеви“ към дру-

жеството, вокалната група „Ретро-Акбунарки“ към читалище „Н. Й. Вапцаров“ с ръководител Елена Ангелова, ансамбъл „Тунджа“ с ръководител Петър Димитров, петгодишната Ванеса Кючукова и детският танцов състав към читалището с ръководител Жечка Петрова. Гостенките от Хасково Дора и Румяна, напуснали селото преди много години, останаха очаровани от видяното и чуто. За родното Инзово те казаха много топли думи и подариха картина „Сълзите на Тракия“, нарисувана от внучката на Дора – Теодора Гинева. Под звуците на музиката на площада се изви голямо кръшно хоро, на което се хванаха малки и големи.

СЪБОР И В СЕЛО СВИРАЧИ

На 31 август т.г. жителите на ивайловградското село Свирачи отбелязаха 105 годишнината от завръщането на малоазийските българи в Майката Родина. Съборът стана повод хората да се върнат към родовите си корени и да се поклонят пред

подвига на своите предци, които столетия наред са съхранили своя бит и култура далеч от Родината. През XVI, XVII и XVIII в. цели български родове от Чирпанско, Старозагорско, Ямболско, гонени и преследвани от османските поробители, от

кърджалии и даалии, търсейки по-спокоен живот и сигурност, се преселват в Мала Азия. Там създават около тридесетина български села в едни от най-труднодостъпните райони на Чанаккале, Бурса и Коджаели, встрани от главните пътища. Жителите на тези села се занимават със земеделие, овощарство и животновъдство, пазят българското си национално съзнание, бит, език, християнска вяра и традиционна българска народна култура.

По време Балканската война (1912-1913 г.), в която България и балканските ѝ съюзници воюват срещу Турция, българите от малоазийските села са мобилизирани в турската армия и изпратени на фронта срещу България, Сърбия, Гърция и Черна гора. Някои от мобилизираните в турската армия, малоазийски избягали в България, а други преминали в българските войскове части на фронта. Бягствата на българите от турската армия и преминаването им

на българска страна поражда враждебността на властите към семействата на беглците, които били подложени на насилие и грабежи. В обстановката на несигурност, опасности и насилие през 1914 г. започва изселването на малоазийски българи, които търсят и намират подслон в Майка България, заселвайки се в с. Свирачи, Лъджа, Белополяне и др.

Честванията по повод 105-годишнината от заселването на малоазийските българи в Свирачи бяха отбелязани с богата програма, подготвена от Инициативен комитет на кметството в село Свирачи и Община Ивайловград.

На тържеството в Свирачи присъстваха Диана Овчарова – кмет на община Ивайловград, Тянка Димитрова – кмет на с. Свирачи, Кирил Сарджев – заместник председател на ВК на СТДБ и председател на тракийското дружество

„Георги Сапунаров“ в Хасково, потомци на малоазийски българи и тракийци, които имат обща съдба, участ и интереси.

Кирил Сарджев прочете приветствие към потомците на малоазийските българи от Красимир Премянов – председател на Съюза на тракийските дружества в България, организация, която отстоява общата патриотична кауза на тракийските и малоазийски българи.

Гостите на селото видяха и наскоро осветения параклис „Покров Богородичен“, постро-

ен с доброволни дарения от хората и посветен на завръщането на малоазийските българи

В празничната програма бяха включени спортни дейности, забавни детски игри, демонстрация на занаяти и приложни изкуства, богат концерт с участието на смесения хор при тракийското дружество „Яни Попов“ в Ивайловград, други самодейни състави, народно веселие и младежка дискотека. След откриването на събора бяха поднесени венци и цветя на паметните плочи в селото.

НИЩО НЕ Е ЗАБРАВЕНО,...

Продължение от 1-а стр.

Тържество бе извършено в залата на читалище „Пробуда 1914“. Недялка Янева – потомка на малоазийски българи от с. Орешино речитира стихотворение на Никола Попов – бивш жител на Ивайловград и потомък на тракийския воевода Яни Попов. Представители на тракийската певческа група при тракийско дружество „Яни Попов“ представиха етюд от бита на първите малоазийски български семейства в Лъджа. Слово за събитията произнесе Величка Чорбаджиева-директор на историческия музей в Ивайловград. Председателят на Централния клуб на малоазийските българи към СТДБ, прочете поздравителен адрес до участниците в тържествата от името на Красимир Премянов – председател на Съюза, който беше последван от бурни аплодисменти.

Беше изнесен концерт, в който участваха фолклорен смесен хор при тракийско дружество „Яни Попов“, певческа група при клуба на пенсионерите в с. Плевун, танцова формация при читалище „Пробуда“ в гр. Ивайловград. Тържеството продължи с народно веселие и хора на площада на Лъджа до късните часове на деня.

На 23 юли т.г. спря да тупти сърцето на всеотдайната тракийка ХРИСТИНА СТОЕВА – общественичка,

и българска филология писателка, дългогодишна активистка, свързала последните 30 години от живота си с дейността на варненско тракийско дружество. Родена е на 22 юли 1931г. във Варна, в семейство на преселници от Имрихор, Из-

ПОЧИНА ХРИСТИНА СТОЕВА

точна Тракия. Учи тракийка по произход в родния си град и родолюбка по душа и сърце, предаде със своето богато творчество и история в Карловия университет в Прага. по-късно завършва и руска българска филология в СУ „Св.Климент Охридски“. Работила е във Варна в редакцията на в. „Народно дело“, като учителка и преподавателка по чешки език в Института по международен туризъм. Христина Стоева –

„В души изгрява ни завета!“ и др.

Тя бе неуморна и принципна в реализацията и утвърждаването, в съхраняването на историческата истина за Тракия, за опазване на тракийското културно наследство, за опазване на тракийската духовност, радетел и защитник на заветите на основателите на Варненското тракийско дружество, уважавана и почитана от тракийци.

Дълбок поклон пред светлата и памет!

ПЕТКО ВОЙВОДА – ЗАКРИЛНИК НА ТРАКИЙСКИТЕ БЪЛГАРИ

ДОЦ. Д-Р БОРЯНА БУЖАШКА

За живота и делото на Петко Киряков, известен с прозвището си „капитан“ и „войвода“ има богата библиография. За него се е писало твърде много преживе, което е рядко за нашата действителност – 80-те и 90-те години на нашия век. Например до 1953 г. са излезли 130 книги и статии, които разглеждат различни аспекти от неговата биография и политическа и бойна дейност.

Неговият богат живот и дейност могат да се обособят в пет периода. те естествено са условни.

Първи период – неговата хайдутска дейност. Неговото „излизане в гората“ е типично за почти всички български хайдутини. Той поема пътя на въоръжената борба за лична мъст, и то на 17 годишна възраст. Убити от турците са неговия брат Матю и братовчед му Вълчо. Образува малка чета в склоновете на Източните Родопи близо до родното му село Доган Хисар, Дедеагачко. Както обикновено първата акция е да отмъсти на убийците на Матю и Вълчо, но след това четата му формулира други цели – закрилник на българското население в районите, в които действа. – Дедеагачко, Гюмюрджийско. Тъй като помага и на гърци и на бедни турци, четата му създава здрава яташка база. Това е и причината, когато е пленен от турските власти да няма нито един свидетел срещу него. Успява да избяга от затвора и продължава своята дейност като хайдутин.

Той сформира своята чета по времето когато Георги С. Раковски изгражда Българската легия в Белград и отправя своя знаменит позив към хайдутите да изоставят дейността си в горите и да започнат организирана и целенасочена борба, като се вляят в Легията. Така Раковски слага началото на организирана революционна борба на българския народ срещу турско робство.

Владението на гръцки език от Петко Киряков и сведенията, които непременно е получил за разтурянето на Българската легия са му дали основание да замине за Атина и да се включи към Гръцкия революционен комитет (който подготвя въстание в о. Крит). С това приключва първият етап от развитието на Петко Киряков като политически деец. Автобиографичният разказ на Петко войвода, записан от Филип Симидов разказва, че Петко Киряков постъпил във военното училище, но след една година се върнал в „любимите си Родопи“. Други сведения показват, че Петко войвода е заминал с мисия за югозападните български земи да подготви въстание, което да пламне заедно с въстанието на о-в Крит. Това предположение е по-правдоподобно, защото в военното училище в

Доц. д-р Боряна Бужашка

Атина Петко Киряков е натрупал знания за национално-революционните движения в други страни и особено за гарибалдийското национално-революционно движение.

Втори етап – срещата с Дж. Гарибалди. Няма много сведения за този период. Вероятно това е станало в началото на 1866 г., защото през ранната пролет той вече е на о-в Крит. От самите разкази на Петко войвода се разбира, че разговорите, които е водил с Гарибалди се отнасят за тактиката във въоръжената национално-революционна борба. Очевидно Гарибалди му е говорил, че с хайдутски чети нищо особено не може да се направи, и че освобождението може да се постигне с народно въстание.

Сведенията гласят, че Петко войвода заминава да се бие на о-в Крит начело на един отряд гарибалдийци. След пристигането си на о-в Крит „Гарибалдовата дружина минала под общото командване на въстаническите сили, а Петко войвода получил „един малък отряд въстаници“ и район на действия – планината Шилик. В тези действия го наричат капитан. Предполага се, че този малък отряд е съставен от български доброволци. Въстанието не успява. От там Петко войвода заминава за Марсилия, оттам за Италия и пак в Атина. През всичкото това време се запознава с политическа литература, свързана с национално революционните движения. След тригодишно скитане по чужбина (1866–1869 г.) Петко Киряков се завръща в България. През 1869 г. той разпространява между българите в Гърция едно възвание, в което ги приканва да се обединят и борят за освобождението на България. Успява да образува от български доброволци дружина и заминава за Беломорска Тракия. Това е единствената българска чета, която е преминала на родна земя от чужбина, без да бъде разгромена от турската войска. За този период от неговия живот можем да кажем, че той окончателно скъсва с хайдутските форми на борба и става националреволюционер.

Трети етап – развива бойна дейност. Но тя се развива във времето, когато Любен Каравелов и Васил Левски създават в Букурещ Българския революционен централен комитет – 1869 г. Едновременно с това Левски изгражда и Вътрешната революционна организация. Тук трябва да отбележим, че Петко войвода е деец от регионален мащаб, а Левски от национален. Но в дейността на Петко войвода има нещо, което говори, че той е внесъл нещо ново и свое в борбата срещу турско робство. Той създава вое-

нен отряд като постоянно действаща въоръжена сила на населението и за революционното въздействие върху него. В 1870 г. дружината на Петко войвода има печат, с който подпечатват писмата и разпореждат на войводата и неговите помощници. В средата бил изобразен лъв, а около него надпис: „Трак. Р. Бъл. В. Друж. I–1870 т.е. „Тракийска Родопска Българска Военна дружина I 1870 година“. Печатът отговаря точно на регионалния характер от дейността на Петко войвода, а именно – Беломорска и част от Одринска Тракия и Родопите. Римската цифра 1 означава, че дружината е имала и свои поделения (чети, групи), но с печата са могли да си служат войводата и неговите помощници от „първата дружина“.

Две години по-късно Петко войвода написва и „Устав“ на дружината, която отчасти изменя и названието ѝ: „Устав на първата българо-родопска дружина „Защита“. С това се влага политическо съдържание на това понятие. Това е дружество и дружина, чисто български. Изграждането на дружеството и на дружината става в периода 1869–1873 година, когато в Букурещ работи БРЦК, в Ловеч – Централен комитет за вътрешността, а Левски обикалял страната и основава комитети. Възниква въпросът знаел ли е Петко Киряков за дейността на тези комитети? Трябва да кажем, че независимо, че не е имала пряка връзка между действията на Петко Киряков и другите национално-революционни дейци все пак има опити за съвместна дейност по време на Априлското въстание. Превръщането на дружината във въоръжена сила на българите има важни последици както за подготовката на въстание, така и за недопускане на погроми над населението.

Четвърти етап – времето на Освободителната Руско-турска война. Както е известно, през 1877-1878 г. много чети действат в помощ на руската армия в защита на българското население. Единствената голяма чета, която действа в дълбокия турски тил, в южните български земи е тази на Петко войвода. Тя получава високото признание на руското командване.

Пети етап – въоръжената борба срещу сенклеристите – последен етап в революционната дейност на Петко войвода и висш етап в развитието на четническия институт в Родопите. Петко войвода разширява дружината си до 500 души. Наред с борбата срещу Сенклер (съветник на Сюлейман паша, и действаш най-вероятно по нареж-

български националреволюционер и войвода, който получава военен чин, без да е завършил военно училище и да е служил в руската армия.

Трябва да отбележим, че от революционната практика на Петко войвода и особено от неговия четнически институт безспорно са черпили опит ръководителите на македонско-тракийското революционно движение от края на 19 и началото на 20 век. Създаването на постоянно действащи чети лежи в основата на тяхната революционна борба.

За тях са създадени и правилник за тяхното ръководство, дейност и задачи. Такива чети (отряди) действали извънредно резултатно и в навечерието и по време на Балканската война. В навечерието и по време на Преображенското въстание имало множество чети, които били „действаща армия, кадрите на въстанието“.

Изобщо опитът от четническия институт на Петко Киряков бил твърде полезен, още повече, че до смъртта си (1900) войводата поддържа тесни връзки с дружество „Странджа“ и бил известно време негов подпредседател. „Смъртните дружини“ в навечерието и по време на Преображенското въстание твърде много напомнят за дружината на Петко войвода от периода 1869–1878 година.

Така Петко войвода не само спомогнал за размах на революционните борби от южните земи, но и е оставил своя опит на приемниците – ръководителите на национал-революционното движение. Затова колкото времето минава, толкова интересът към неговото дело нараства и почитта на народа ни към него става все по-дълбока.

Във вестник „Хронос“ от юни 2019-а има статия за него. В нея той е представен като спорна личност, бунтовник, крадец или освободител. Особено се позовават на Марония, град, който многократно той напада и освобождава от турците. Авторът на статията го определя като троен агент – на руснаците, българите и гърците, също панславист. Също като българин, който иска Тракия да е в пределите на българската държава.

Този доклад бе изнесен на научната конференция на Петрова нива – 2019 г.

дане на английското правителство), той защитава българското население. Сенклерските метежници се състояли от турски войници дезертьори, които след поражението на Сюлейман паша при Асеновград, Полатова и др. се отправили на юг. Те се съюзават със родопски мюсюлмани метежници. Те започват война срещу Временното руско управление и срещу новоустановяващата се българска власт още преди сключването на Одринското примирие и Санстефанския договор. И тъй като след подписването на Санстефанския договор руското командване няма право да изпраща свои части на юг от демаркационната линия за защита на християнското население, четите на Петко войвода са единствените, които водят успешна борба срещу сенклеристите. Борбата завършва с поражение на метежниците. С борбата на Петко войвода четническият институт е доведен до висша форма на националреволюционната борба, тъй като вдигнал на крак цели села. От друга страна, нанасяйки удар на сенклеристите в този край, той спомогнал за изместването на границата малко по на юг, тъй като демаркационната линия не била точно определена. През септември 1878 година се създава Европейска комисия за станалите събития и по внушение на руското командване той временно преустановява дейността си и разпуска четата си.

През 1879 година войводата заминава за Русия по покана на руския император. Приет е от Александър Втори и получава чин „капитан“ от руската армия и орден за храброст. Това е единственият

ПРЕОБРАЖЕНЕЦ В КЪРДЖАЛИ

КИРИЛ ПОПГЕОРГИЕВ

През 1941 г. в Кърджали идва от Ахтопол Георги Михов (Попето), един от участниците в Преображенското въстание. Той е роден в с. Стоилово, Малкотърновско през 1887 година. В края на 1902 г. напуска бургаската гимназия и макар твърде млад, постъпва в четата на Георги Кондолов. От Бургас с други четници се отправят към с. Аланкайрик и отсядат в местността Иванова чука на турската територия. Кондолов съставя списък на четниците и всички полагат клетвата, предвидена от устава. В своите спомени Георги Михов, като описва това, допълва, че му дават карабина с 50 патрона. (Той вече бил преминал стрелкови курс на юнашкото дружество в Бургас).

Георги Михов присъства на конгреса на Петрова нива през 1903 г. Местността била мъчно достъпна, заобиколена от реките Велека и Карамлък. по време на конгреса всички делегати и охраната спели на открито, храна имали достатъчно. Повечето от делегатите били в гражданско облекло, но се мяркали и четнически униформи. Георги бил към охраната.

Най-авторитетни войводи били Георги Кондолов, Михаил Герджиков и Стамат Икономов. Кондолов по това време бил към 45-годишен, висок, едър и красив мъж с мустаци, възпълен, което не му пречело да е сърчен и чевърст. По характер добряк, той обичал да се шегува, но същевременно строго

държал на дисциплината и реда. Отличавал се с голяма храброст.

Михаил Герджиков бил човек на среден ръст, с брада, горд и сериозен, решителен и разсъдлив. Стамат Икономов се откроявал сред останалите със своята военна униформа, носел капитански пагони, строг и мълчалив, висок и широкоплещест, с еднометрова крачка. Между делегатите, които споменава Михов, са Димитър Катерински и Яни Попов от Свиленград. Те обичали да паят особено любимата на всички песен за Гоце Делчев.

*Явила се грозна чума
в жална Македония.
Кой ще чумата прогони
от таз Македония?*

Яни Попов, който доживя до дълбока старост в Ивайловград, е автор на най-популярната въстаническа песен – „Ясен месец“. Като я чул за първи път, Михаил Герджиков му казал: „И на тебе Дели (прякор на Яни), ще пеем някога песен“.

След конгреса Михов е зачислен в четата на Дико Желепов от Малко Търново. като по-грамотен той става секретар на четата. В нощта преди въстанието на тази чета, която наброявала 120 души, била поставена задачата да нападне турския гарнизон в с. Стоилово. За беда аскерите я усетили и открили пушечен огън. Престрелката траяла до два часа следобед на другия ден. Войводата Желепов умело ръководел битката, но на обградените пристигнало подкрепление от кавалерия и артилерия. Последната изпраща

няколко снаряда по позициите на въстаниците в местността Стоилови гробища. Един снаряд пада сред тях. Като вижда явното превъзходство на противника подвойводата Праматаров дава заповед на четата да се оттегли.

След потушаването на въстанието Георги Михов не напуска родния си край. Заминава за Одрин, където завършва католическата гимназия и става учител в с. Бургари, Малкотърновско. Там учителства до 1913 година като води борба с гръцките фанариоти, които преди неговото идване са успели да нагонят българския учител и свещеник. Михов взема участие и в Балканската война и след нейния край, когато Малкотърновско преминава към България, продължава да учителства. През 1926 година е учител в Малко Търново.

Както пише в спомените си, през същата година по инициатива на Лефтер Мечев заедно с Георги Ганчев отиват на българския граничен пост и придлужени от един наш

граничар, минават границата и се отправят към местността Паспаловата могила, където бил погребан войводата Георги Кондолов. Незабелязано от никого, разравят гроба, прибират останките на войводата и го погребват в двора на „Малкотърновската черква“. Там е погребан и войводата Желепов.

Скромният, тих и добър Георги Михов напуска Странджанския край и търси препитание в Кърджали, където почива през 1962 година.

Вестник „Нов живот“, 16 август 1880 г.

ОТ РЕДАКЦИОННАТА ПОЩА

До Маринка Калчева от Владиславо-Варненска област..

Г-жо Калчева, радваме се, че сте редовен читател на в. „Тракия“ и благодарим за Вашето писмо по повод статията на Любомир Шопов „Какво не „знаят“ българските политици по Тракийския въпрос“.

Съгласни сме с Вашето заключение, че българските политици добре знаят за същността на този междудържавен проблем но не работят за неговото разрешаване. Именно благодарение на дейността на СТДБ истината за правата на потомците на бежанците от Тракия и Мала Азия стигна по официален път до Президентството, Народното събрание, Министерския съвет и МВНР. Известни са и структурите на Европейския съвет и Европейския парламент, който прие Резолюция в наша полза по този въпрос. В резултат на тази активност, макар и формално българският премиер постави Тракийския въпрос пред президента на Турция през месец март м.г. във Варна.

СТДБ продължава борбата за ангажиране на българските държавни институции с разрешаването на проблем и участието на нашата организация в изготвянето на официалната българска позиция в интерес на тракийци.

Благодарим Ви за активното отношение в нейна подкрепа!

Желаем Ви здраве и успехи!

Навършиха се 100 години от рождението на незабравимия другар и приятел ГЕН. ПРОФ. Д-Р ДИМИТЪР ШИШМАНОВ (1919–2008)

Достоен син на будното родопско село Славейно, издънка на прославения бунтарски род Шишманови, верен син на България. Той остана в паметта на българската общественост като пример за пламенно родолюбие, благородство, изключителен професиона-

лизъм, човещина.

Името му е свързано с идеал, той посвети целия си изграждането на социалистическото здравеопазване, академичното и професионално-лечебно развитие на българската кардиология, нефрология, ревматология. Високоуважаван университетски преподавател и научен ръководител на цяла плеяда хабилитирани доценти и професори по медицина.

Непоколебим привърже-

ник на социалистическия идеал, той посвети целия си живот на борбата за свобода, братство и социална справедливост. Всеобщо признати са неговите заслуги като ръководен деец на Съюза на тракийските дружества в България.

**ПОКЛОН ПРЕД
ПАМЕТТА МУ!**

Родопски кръг „Четвъртък“

РАЗГОВОР С ДЯДО

▪ Руини от черквата „Св. Димитър“ в Сачанли

ЗЛАТКА ЧОЛАКОВА, ХАСКОВО

Дядо ми е Стайко Запартов от с. Сачанли, Гюмюрджинско – подвойвода в четата на Таню войвода. Нему пиша в това писмо:

Дядо, Липсват ми твоите разговори за родната Тракия. За онова кътче земя, което с вързани очи мога да позная, без да съм ходила някога там. Знам кой чинар докъде протяга клони, вървя по склона към най-стария орех с най-едри плодове. Не, другаде не могат да се родят такива. Всичко, всичко е огромно и красиво, крласиво... Там и слънцето свети различно.

Дали е било така? Не, не смея да се съмнявам дори, защото се страхувам, че това ще те нарани. Нищо, че теб отдавна вече те няма. Ти все очакваше да се завърнеш отново там. Нищо, че цялото село е опожарено. Там само стените на черквата стърчат и кандилото е непокътнато... И хорището е цяло. „Гробето“ с побитите кръстове те пазят като стражи, родната, свидната земя. Пазят я, но не е наша, дядо, не! Само звън на чанове се чуват... Сякаш споменуват овчарите: Запартова, Трингова, Дялкова колиба...

Тази земя ти пазеше, дядо, и воюваше за нея. За тази земя бе тежко ранен и едва не загуби живота си.

В края на дните си, немощен, ти събра сили и тръгна пеша сам към твоята Тракия. До сетния си дъх я носеше в сърцето си и очите ти жално все натам гледаха. За тебе, дядо, Тракия земя мечтана, навеки рани си остана!

СВЕТОЗАР КАЗАНДЖИЕВ

15 септември е денят на неговото рождение. Денят, в който отека звънецът на националния ни дух и младите българи прекриват прага на знанието. Денят, в който влизаме в клас, за да изслушаме поредния Урок по родолюбие и да усетим как тупка сърцето на България във всеки от нас. Рождеството е повод да се поклоним пред гигантския му талант, да повторим неговото име, да се възгордеем, че сме родени в благословената земя на Родопите. Не познавам друг съвременен писател, дал толкова много на литературата и на своя народ, вдъхнал надежда на толкова хора, както авторът на „Шумки от габър“ и „Диви разкази“, на „Капитан Петко войвода“ и „Родопските комити разказват“... Николай Хайтов дойде сякаш от провидението, за да свидетелства опитомяването ни като народ и възкръсването ни като идея.

Хайтов въведе Родопите в българската литература през парадния вход. Показа цялото им великолепиe, развлънува с тях не само отечествената писмовница, а и самия народ. Като арко създаване на своето време, неговите творби станаха най-голямото хранилище на българското родолюбие, храм на чуждата и личната болка, на всеобщата ни надежда и националния трепет. Няма друг разказвач, който така дълбоко и тъй искрено да е преживял житейските наслади заедно със своите герои. Николай Хайтов представи родопските люде в автентичната им премяна, със звучния им език, с дълбоката им душевност и впечатляващата им образност, както го е правила Божията ръка в митологията, във фолклора, в историята.

Николай Хайтов разтвори широко вратите и прозорците на нашата чувственост, за да я оплоди със своя талант. Да я покаже на България и света. Подобно на каменоделец, той дялаше скалата много години, цял живот, докато заблести естествената ѝ хубост. За радост това той правеше на фона на неповторимия планински пейзаж. „Шумките“ и

БЪЛГАРОЛЮБЕЦЪТ ОТ РОДОПИТЕ

100 години от рождението на Николай Хайтов

„Диви-те разкази“ откриха за всички нас нов свят – богат, неповторим, очарователен. И макар да е локализиран в една област, в едно малко кътче на клетата ни

родина като Родопите, с широтата и въздействието си този свят прекрива родните граници и стигна до края на света.

„Ако ме попитат коя планина ми най-много харесва, за себе си аз ще кажа: Родоп. Разбира се, Рила е красива, ала това е дива и мъжествена красота. Рила е планина за катерачи-завоеватели, Родоп – за поети и съзерцатели. Рила е частица от света, а Родоп – свят! Рила величествен остров, Родоп – велико море! А какво да кажем за Пирин?... Пирин е само жена, Родоп – и майка, и жена!...“

Писателят нямаше нищо по-скъпо от родната планина. Всякога я идентифицираше с България, прекланяше се пред нея като пред олтар. На тази „майка и жена“, посвети своята дарба. Създаде творби, които съперничат на най-вълнуващите образци в националната

и световната литература. Филмите „Козия рог“ и „Капитан Петко войвода“ обиколиха земята. Освен със силните си характери, героите му – българи от Родоп, пленяват зрителите и читателите със своята нравственост и морална извисеност, карат ги да се възторгват пред изконните български ценности.

Николай Хайтов реализира напълно творческата си и гражданска мисия. Преди да си тръгне от нашия свят, той каза, че си отива с кеф. Беше признат за народен писател, стана широко известен, книгите му са отпечатани приживе в 4 милиона и половина тираж, показана на младите хора как трябва да се защитават родолюбивите идеи и защо отечеството винаги стои над всичко. Въпреки това, Хайтов страдеше – искрено, дълбоко, разтърсващо. Между различните болки една не му даваше мир – обезбългаряването на Родопите. Негодуваше, че историците не вникват в същността на нещата и не възпират „майкопродавците“ тръгнащи на кръстоносен поход срещу българите мохамедани, отлъчвайки ги от родната им земя-кърмилница.

Чуйте как само звучи едно от първите му есета „Мустафа-Гоговото“, превърнало се в лиймотив на тази негова болка: „Унищожени били даже мъртвите свидетели на престъплението: съборили камбанариите, закопали камбаните, натрошили кръстовете. Някъде изместили и даже изгорили старите

села, за да не наумяват нищо на новия Мустафа за Гого. След това отрязали езика на живото предание, за да не може никой да узнае как е станал Гого Мустафа. Всичко било заличено и потурчено, само едно нищо и никакво име се изплъзнало – „Мустафа-Гоговото“ – едно име в землището на село Давидково, Смолянско, в подножието на Енихан, за да свидетелства единствено за извършеното над Гого престъпление...“

Своите го дърпали насам, чуждите – нататък и в това лющкане нататък и насам минали не година, две, а векове, без да се усети той на твърдо място. Турците винаги са го презирали, защото са виждали зад Мустафа Гого и са го наричали „дъонме“, а своите са го подозирали, защото зад Гого е надничала сянката на Мустафа. И дълго е било все така. В песните – Гого, в клетвите – Мустафа, в езика – Гого, в молитвите – Мустафа, в потурите – Гого, в чалмата – Мустафа!...“

Това е злочестата съдба на родопчани, притискала с воденични камъни душата на твореца, карала го да пее и плаче с песните и жалбите на планината. Неприемливо е, когато днес в един глас повтаряме мантрите за европейските ценности, когато родината едва се съвзема от смазващия махмурлук, наречен „демократичен преход“, когато българския народ преодолява поредния рубикон, да гледаме на Родопите с недоверие и несигурност, с чувство че днешните проблеми могат да бъдат решавани утре. Планината отдавна е разкъсала веригите на робството и е разбила средновековните зандани на подозрението, а родопчани не слуват на никакви господари. И понеже те си го знаят, искат да го научи и целия свят.

Унизително е, че има все още хора, които черпят информация за родната планина от полицейските сводки и сметките на политическите бакали. Големият български писател, нашият именит земляк, не

спираше да напомня, че е дошло време да загърбим политическия карез, партийния егоизъм, да се хванем за ръце и да извървим пътя към себе си, без да си причиняваме болка, защото тя изтощава и духа и тялото, спира мечтата, убива надеждата.

За Николай Хайтов е характерно забележителното съзвучие при въздействието на творчеството му и въздействието на неговата личност. В това сливане се усеща мощния пулс на човека с ясна позиция и твърда цел. Той пишеше за всички и мислеше за всичко. Внушаваше, че в мигове на изпитание, най-важното е да пазим единството на нацията, защото няма по-тъжна участ за един народ от разединението. Предупреждаваше, че гражданското нехайство може да отприщи такъв канибализъм, който е способен да срина мирозданието, в чието съграждане е душата ни. Тревожеше се, че подобна морална и духовна лудост би могла да прегази отново земята на Ботев и Левски, неговата и нашата родна земя.

Хайтов създаде брилянтна проза и публицистика. За нея каквито и възторжени думи да кажем, ще бъдат на място. Неговият художествен разум се превърна в морална величина, в истинска мъдрост, а езиковото майсторство – в магия, способна да омагьоса хиляди и милиони. Затова родопчани го помнят и обичат. И ще го помнят. Смолян се закичи с неговото име, отделийки го като един от почетните си граждани, като човек по който си сверяваме времето.

Николай Хайтов извая художествен, исторически и народностен паметник на Родоп. Показа ни неукротимия бунт на духа, заблудите разбити от вихрите на историята, разказа ни за нестихващата страст на родопчани към съвършенството и свободата. Всяка страница от неговите книги ни напомня за ролята на интелигенцията в обществото, за ангажираността ѝ в изкуството. Застава ни да казваме истината не само на нашите приятели, но и на нашите врагове. Предупреждава ни, че ако лъжата някога все пак победи, за това ще бъдем отговорни ние – гражданите, творците, политиците.

ТЪРЖЕСТВЕНА ВЕЧЕР В НАРОДНИЯ ТЕАТЪР

На 15 септември (неделя) от 18 ч. в Народния театър „Иван Вазов“ ще се състои тържествена вечер, посветена на 100-годишнината от рождението на акад. Николай Хайтов. В нея ще участват актьорите Васил Михайлов и Васил Банов, които ще представят драматизации на „Диви разкази“, във фоайето ще бъде уредена изложба „Духовни шрихи“ с илюстрации на „Диви разкази“ и скулптурни портрети на писателя. Ще бъде представен и спектакълът на Родопския драматичен театър „Николай Хайтов“ – Смолян „Палежи и грабежи“ по разкази на Хайтов, драматургия и постановка на Юрий Дачев.

Билети на касата на Народния театър „Иван Вазов“ и на сайта www.nationaltheatre.bg

ПЕТКО КИРЯКОВ — РОДОПСКИ ВОЙВОДА (1844—1900)

СТ. Н. ШИШКОВ

(Продължение от предишния брой)

При едно турско село потерата ги сгасила в гробищата, когато се решавали да се явят на двама турци-работници и им искат хляб. (Покойният Константинова на стр. 20 казва, че Петко имал сражение с потерата, което не е истина. Петко е имал само един нож със себе си, а другарите му нямали никакво оръжие, та и не е било възможно да имат такава избягали затворници от ръцете на турските заптии.) Благодарение на настъпилата нощ Петко сам сполучил да избяга от ръцете на потерата, ала другарите му, тежко ранени, били уловени. Със скъсани арестантски дрехи, Петко още през същата нощ уловил шосето от Драма за Скеча и къде 4 часа през нощта стигнал при едно беклеме, дето двама заптии си пиели кафето пред вратата, седнали с кръстосани крака на земята. И тук нова изпития, която изисквала бърза съобразителност и присъствие на духа. Няколко що. Петко минвайки по край тях ги поздрави, но те го задържали да им отговори откъде и за къде върви и си покаже паспорта. Петко им казал, че е работник, отива по селата да търси работа и че паспорта му е в пазвата. Тогава заптиите станали да влязат и запалят светило, за да му прегледат паспорта, като заповядали на Петка да им земе ибрика с водата и върви подире им. В това време, кога то единият заптия влязъл в беклемето и другият пристъпил от прагът на вьтре, Петко отиде с всичката си сила ударил последния по главата с ибрика, бутнал го навьтре, набързо затворил вратата и се изгубил в тъмнината. Цялата нощ Петко бързал да се отдалечи и при съмване наближил Скеча. Тук пък налетял на друго прекежие: две суварии го срещнали и се упътили право към Петка. Като видял, че работата отива зле, преправил се на луд и почнал да говори по турски несвързани мисли и да прави разни движения с ръцете. Ударил коня на единия сувария по главата, конят се подплашил и стопанина се намерил на земята. Другарят му завикал и замърел да не закачат лу-

дия човек, че е грехота, хвърлили му по някоя пара и си отминали, и Петко се видял наново спасен. Като влязъл в Гюмюрджинско, той е бил вече вьн от всяка опасност, защото е бил у дома си, в познат край. Събрал си наново дружина и излязъл в горите. (Уловените Петкови другари Комню и Стоян били изпратени в Цариградския затвор, а Петка Радев заточили на остров Кипър и освободили чак след сключването на С.-Стефанския договор.) Това бързо се разчуло по целия югоизточен край на Родопите и Беломорския бряг, господарството Петково. Турските власти наново пратили потери да преследват Петка и през лятото (1864 г.) Петко имал пет сполучливи схватки с тях: на 10 юни при Боругоьол, Скечанско; на 19 юли в планината Сарькая, Маронско; на 16 август в местността Курт буджак, Ипсалска кааза; на 30 август в планината Карлък, Гюмюрджинско, и на 28 септември в планината Шапкъна, Гюмюрджинско. Това сполучливо избягване на Петка от ръцете на властта и сполучливото му второбродене из планините подигнали Петка още повече като юнак и пред турци, и пред българи, а гърците почнали да го рекламират и за гърк, за което покойният Константинов в своята книжка на стр. 21 казва: „В това време гърците в приморските градове и паланки се гордееха, че Петко бил гърк и че с него имало няколко души гърцки паликаре. Даже в гърцките вестници в Цариград се писа, че един войвода гърк върлува в Родопите в Беломорската равнина и косвено натякваха властите, че не могли да го уловят. Това правеха гърците с единствената цел да дават на онези български местности гърцки вид, а и сам Петко в някои случаи е спекулирал с гърците, като се казвал гърк.“

Гърците в своите лъскания към Петка сполучили: Петко бил извикан в Атина, дето му давали големи обещания. Това е било през есента в 1864 г., когато Петко разпуснал малката си дружина и се отзовал в гърцката столица. Насърчаван и подпомаган от съществуващия тогава гърцки комитет, който приготвял Критското въстание, Петко през зимата постъпил

като слушател в Атинското военно училище, а през лятото в 1865 г. през юли месец Петка проводили да обиколи някои места из Македония, „за да види, според думите на Константинова, дали има почва за едно въстание, за да се побъркат турците, когато избухне подготвяването Критско въстание.“ (Виж кн. „Петко войвода“, стр. 22).

Цели два месеца и половина Петко бродил из Македония и обиколил предрешен като търговец много по-големички села и градове, но не намерил съчувственици на целите на Атинския комитет. „Пробудилото се национално съзнание в Македония, дето от Атина ме уверяваха, че ще намеря патриоти гърци, казваше покойният Петко, ме спина; аз бях посрещан с един вид презрение, у мене заговори един вътрешен глас, от който почнах да се срамувам сам, и това ме накара да се върна в Атина и да нарежа лъскателствата на комитетата.“

И наистина, за буйната Петкова натура и Атина се видяла малка. Той слушал много анекдоти за прочутия италиански патриот Гарибалди, чувал, че той съчувствува на християните под турското иго, затова Петко напуснал Атина и се отправил за Италия. Там той намерил Гарибалди, у когото престоял известно време и научил много нови работи за горското хайдутство. „Наставленията, които ми даде тоя прочут италиански юнак-родолюбец, аз пазих строго и те много ми помогнаха отпосле, па и аз сам почнах съвсем иначе да гледам на себе си и задачата си“, казваше покойният.

С помощта и препоръката на Гарибалди, който дал на Петка един свой другар-юнак, на име Фридрих, събрали една дружина от 220 души италианци-доброволци, въоръжени добре и готови да заминат за Критското въстание. Тая дружина, наречена „Гарибалдова дружина“, дошла в Атина, дето се увеличила с още 67 души други доброволци и от там под началството на Фридриха и Петка се отзовали в Крит, дето вече било пламнало въстанието. В Крит дружината минала под началството на Короней, който отделил Петку един малък отряд въстаници и му определил за район планина-

та Шилик. Двадесет и две годишният войвода показал чудеса от храброст и обърнал вниманието не само на своя началник Короней, но и на ръководителите на въстанието. В пет кръвопролития сражения Петко с дружината си сполучливо влизал и излизвал невредим (на 30 март 1866 г. в планината Шилик; на 6 май с.г. при манастира Аркацили; на 20 май при местността Яра Петра, на 10 юни в планината Шилик и на 1 август в местността Аркадия).

„След примирието, покойният Константинов в своята книга казва, Петко не щял да се завърне веднага за Атина, защото според заповедта на Короней, трябваше да мине помежду турската войска, а това било Петко му вътрешен срам. Заради това той с 18 души от доброволците сполучил да се качи на един кораб и отпътувал за Александрия. След двумесечно пребивание в Александрия отплувал за Марсилия, дето престоял 6 месеца. От там през Италия изново се завърнал в Атина.“

Цели две години и половина Петко безцелно се скитал из Александрия, Марсилия, Италия и Атина. През пролетта в 1869 г. Петко издал възвание и канил находящите се в Атина българи да го последват, за да отидат в Турция и с оръжие в ръка помогнат на подтиснатите си под турския ярем братя. От тук нататък вече Петко почва да мисли и гледа по-широко на горското хайдутство. Гарибалди, Атина и Крит му откриват друг хоризонт и догдето порано Петко е таял в сърцето си и го движела само една мьст към тези единични мьстители и разорители на бащиния му дом и родния му кът, сега той почва да мисли по-далече, сега той чувствува тежкия петстолетен ярем, що подтиска целокупния български народ и вече

да улови и един екземпляр от Петковото възвание, което заедно с други данни представило на гърцкото правителство. „Та ний не искахме и да знаем, че трябва да работим по предпазливо, ми казваше покойният, из кафенетата свободно разисквахме какво има да вършим, без да знаем, че и помежду самите гърци, които уж ни насърчаваха, имаше плащани богато турски шпиони.“ Като видял турския представител, че гърцкото правителство не обръща никакво внимание на исканията му, заловил се сам да улови Петка и го предаде на гърцките власти. Един от чиновниците на турското консулство, гърк по народност и лекар по професия, на име д-р Димитрис, полека-лека се сприятелил с Петка и го уверил, че сам желае да му стане другар-доброволец, за да му служи и за лекар в дружината.

(В книжк. на покойният Константинов погрешно е предадено, че споменатият д-р Димитрис е бил турчин с престорено име. Сам покойният Петко ми казваше, че той е бил консулски лекар, типичен гърк, но краен фанатик, и той мислеше, че фанатизмът към българите го е накарал да шпионира и предаде Петка.) Петко не подозирал нищо лошо у тоя хитър гърк, та се доверил на него твърде много. „Изглеждаше твърде учен човек, а пък мене трябваше такъв“, казваше покойният Петко. На 22 април (1869 г.) Петко отишъл на представление във францужкия театър. Там бил и докторът. След свършека на театъра докторът се приближил при Петка и го поканил да му иде на гости и пренощува в домът му, който уж бил близо там. Петко приел и докторът ненадейно го въвел в домът, дето се помещавало турското консулство. Петко разбрал каква е работата, изважда револвера си и казва на доктора да го изведе вьн, иначе ще го повали на мястото. Разтрепераният от страх гърк не посмял ни дума да проговори и на часа изпълинил искането на Петка и тъй бил спасен.

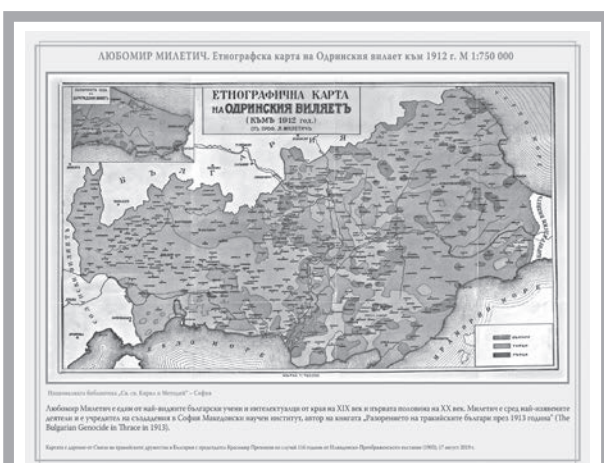
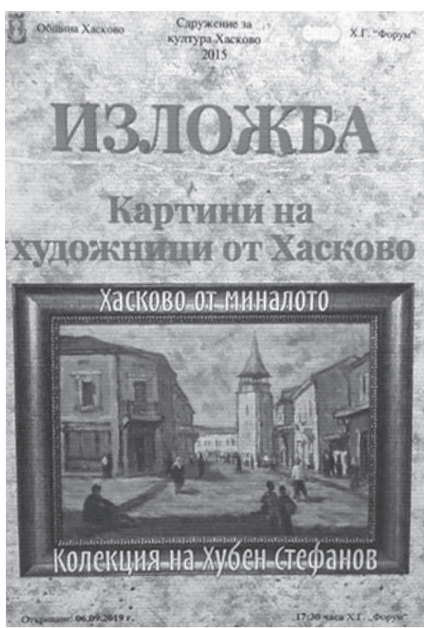
Петко се научил, че турското консулство силно се оплаква пред гърцкото правителство от него, та един ден отишъл при министъра Димитър Вулгарис да го пита, ще ли го преследват гърцките власти и ще ли му попречат да събере дружина и навлезе в Турция.

Продължава в следващия брой

В ГРАДА КРАЙ РЕКАТА С ТОПОЛИТЕ

В празничния ден 6 септември в Хасково в галерия „Форум“ бе открита изложба „Хасково от миналото“ от колекцията на поета и известен тракийски деец Хубен Стефанов. Изложба „Живот в името на хората, справедливостта и свободата“ по повод 175 години от рождението на Капитан Петко с представяне на едноименна библиография бе уредена в регионалната библиотека „Христо Смирненски“.

– Хасково. В същия ден бе открита обновената експозиция „Възраждане“ и бе представен фотоалбумът „Градът край реката с тополите“ за град Хасково в Регионалния исторически музей. Деца от школата при читалище „Заря“ демонстрираха грънчарският занаят. А на 8 септември се състоя концерт на фолклорните танцови състави на Хасково - „Китна Тракия“, „Златна Тракия“, „Южняци“ и „Хасково“. От 23 до 28 септември ще е фестивалът Haskovo Jazz.

КАРТОГРАФСКА ЕКСПЕДИЦИЯ В СТРАНДЖА

Идеята за възстановяването на „КАРТОГРАФСКИЯТ ОБРАЗ НА СТРАНДЖАНСКИЯ КРАЙ ПРЕЗ ВЕКОВЕТЕ“ печели все по-широка обществена подкрепа и се обогатява с нови инициативи, съобщават от ЕКОПАН – гр. Малко Търново. Представянето на първите четири карти – паметници на европейската картография за Тракия и Странджа на стените на музейната сбирка на Петрова нива, посветена на 116 годишнината на Илинденско-Преображенското въстание привлече вниманието на хилядите участници в тържеството. Тракийци от дружеството „Дико Джелебов“ – гр. Малко Търново и две картографски дружества – членове на Българска картографска асоциация (БКА) подкрепиха с нова инициатива създаването и развитието на първата сбирка „на открито“ от основните исторически документи, изобразяващи Тракия и Странджа, открити в европейските архиви.

Нещо повече, в подписаното споразумение по този повод между трите организации се предвижда осъществяването и издаването през 2020 г. на съвременна сертифицирана туристическа карта на Странджа планина с едромасщабна карта на историческата местност Петрова нива. Малкотърновското тракийско дружество се включва в начинанието с планомерно насищане на новата карта с исторически издържана информация.

КартГео – Троян и ГеоПан – Бургас са носители на първите четири сертификата за качество на картографски продукт в периода 2018-2019 г. Със съдействието на местната общественост и Програмно-координационния център за научни изследвания – Екопан, Малко Търново те ще организират и осъществят картографска експедиция и необходимите теренни работи. Участниците в подписаното споразумение си поставят за цел през 2020 г. да бъде издадена и разпространена съвременна туристическа карта на Странджа планина под формата на дигитална в М 1: 110 000, отговаряща на европейския стандарт.

Уникалната експозиция на Петрова нива и Градския исторически музей „Проф. д-р Ал. Фол“ ще се обогатят и с две голямоформатни съвременни карти на историческата местност и района ѝ, представящи нейните природни и културни забележителности. Те ще показват изключителното природно местоположение и богатите възможности за културен туризъм на района на националния паметник, както и стратегическото му единство с останалите центрове на Илинденско-Преображенското въстание.

ДЕЦА КРАЕВЕДИ ГОСТУВАХА НА ХАСКОВСКИТЕ ТРАКИЙЦИ

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

По инициатива на тракийското дружество „Г. Сапунаров“ и народното читалище „Тракия – 2008“ в дружеството, гостуваха ученици, членове на клуба „Млад краевед“ при Регионалната библиотека „Христо Смир-

ненски“ в Хасково.

Повод за гостуването на учениците беше подредената изложба от книги, статии, учебници, медали, снимки, свързани с дейността на Капитан Петко войвода във връзка с честването на 175 годишнината от неговото рождение.

За личността и делото на войводата говориха Кирил Сарджев, председател на дружеството, и писателят Стайко Черкезов. Учениците проявиха голям интерес, зададоха много въпроси и подказаха, че интересът им към краезнанието не е случаен.

МАГИЯТА НА РОДОПСКАТА ПЕСЕН ЗАЛЯ ЯКОВИЦА

Няколкостотин души се събраха на четвъртия събор в китното планинско кирковско селце Яковица на 2 септември т.г. Пристигнаха хора от Пловдив, Кърджали, Златоград, Момчилград, Бенковски, Кирково, Чакаларово, естествено от съседното Дрангово и от други краища на страната. Много дядовци докараха внуците си да видят и да се докоснат до родното място на родителите и дедите им, поддържали българщината в този край. Жи-

тели и гости се докоснаха до магията на родопската музика. Толкова много родопски песни май могат да се чуят

само на събора на Рожен. Празничната програма започна с ритмите на детските танцови състави „Пъргавелчета“ и „Ритми“ от училището в Бенковски. Старт на голямото надпяване даде рожденият в Момчилград гласовит изпълнител Филип Синапов, четвъртокурсник в музикалната академия в Пловдив. Той

отстъпи сцената на изпълнителката на автентични родопски песни Сийка Хълбукова. След нея ред дойде на самоукия талант Хамид Имамски. До тях се нареди седмокласничката от Дрангово Пламена Манолова, лауреат вече от много фолклорни конкурси. Съпровождаха ги майсторите на родопската гайда Тома Томов и Атанас Младенов. Принос за голямата веселба и кръшните хора даде и оркестър „Родопски солисти“.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Иван ГАЙДАРОВ -зам. гл. редактор, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

„БОГОРОДИЧНА СТЬПКА“ СЪБРА КРАСОТАТА...

Продължение от 1-а стр.

Присъстваха и още членове на ЦР на СТДБ Михаил Вълков, зам.-председател на СТДБ и председател на тракийско дружество „Тракия“ – Ямбол, Елена Мурджева, съпредседател на ТЖСБ при СТДБ и председател на тракийско дружество „Одринска епопея“ – Поморие, Стефан Начев, гл. секретар на СТДБ и Чавдар Георгиев, а също така Кирил Сарджев, зам. – председател на ВК на СТДБ и председател на тракийско дружество – Хасково, членовете на ВК на СТДБ: Кирил Киряков, председател на тракийско дружество – Сливен, Веселин Костов, председател на тракийското дружество в Крумовград, председатели на тракийски дружества от Старозагорски регион и др.

Край „Детския пленер“ и Езерото полетяха на воля излекуваните от „Зелени балкани“ керкенеци.

Журието, което ще оценява изпълнителите през двата фестивални дни на двете сцени, е в състав: Крум Георгиев, Кирил Тодоров, доц. д-р Веселка Тончева и доц. д-р Валентина Райчева от Институт за етнология и фолклористика с етнографски музей при БАН, Христо Иванов, главен художествен ръководител на Общински фолклорен ансамбъл „Загоре“ и Ангел Чакърлов, диригент на ансамбъл „Загоре“.

Участници и гости, приятели и почитатели на българското фолклорно богатство за поредна година препълниха тучните поляни на Старозагорските минерални бани. Не може да се определи, кое е по-завладяващо, по-спиращо

дъха, по-несравнимо преживяване: дали изпълненията на сцените – от малките дребосъци, които още с неукрепналите си гласчета редят песните на пра-пра-бабите си, или танците им или фамилията с по три-четири поколения, които нагледно показват как се пази традицията; дали младите яки мъже, които не си знаят силата на хората и ръчениците или „чорбаджийската“ на старците, които все още не се дават... Нямахме по-съвършен

оркестър от надсвирването на гайдите, кавалите и гъдулките... От три години една млада старозагорка Яна, събира и показва сукмани по на 100-150 години от всичките български краища.

В Селския двор – една свободна зона за показване на българско традиционно наследство преди обед шетаха и показваха усталък самодейците от НЧ „Димитър Наумов 1908“ от старозагорското село Преславен с художествен ръководител читалищният секретар и председател на тракийското дружество Стойка Генова – Мъжката фолклорна група „Жътвари“ и Женската певческа група „Росна китка“. Повярвайте, това са съвършени артисти във всяко отношение. На всичко отгоре три-четири преславенки на място приготвиха гюзлеми... И аз хапнах от тях, и истина ви казвам, по-вкусни не съм опитвала...

Срещу Селския двор беше разположила кулинарна изложба „Тракийска кухня“ организирана от Клуба на жената при тракийско дружество „Одринска епопея“ –

Стара Загора с председател Кирилка Иванова. Отново с дегустации. Отново вкусоти. Домакините от баните пък черпеха с ръжено кафе и билков чай. В двора е изложбата от автентични костюми и фотографии на Яна Ленова-Димитрова, която трябва да се види. Пак тук на децата се показват народни игри от време оно. Част от събора е Улицата на занаятите.

Какво още: прекрасни изложби „Свещените места на България“ на доц. Алексей Стоев и проф. Пенка Стоева. Фотографии на Елена Тилова пък са събрани в изложбата „Хубост българска“; Детски пленер по изобразително и приложно изкуство; Специални места за фотосесии. За желаещите да посетят природния феномен „Богородична стъпка“ организаторите осигуряват на всеки час безплатен превоз, който тръгва от центъра на Старозагорските бани.

Същия ден, малко преди празнични концерт, тракийско дружество „Одринска епопея“ – Поморие, поздрави тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора с уникален музикално – поетичен спектакъл по стихове на Ивайло Балабанов по – повод 120 годишния юбилей на дружеството.

Последва празничен концерт, посветен на 120-годишнината на тракийско дружество „Одринска епопея“ Стара Загора, който бе открит с приветствени думи от Цанко Атанасов, председател на Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора.

В него участваха Фолклорен ансамбъл „Тракия“ – Пловдив и Общински фолклорен ансамбъл „Загоре“ Стара Загора. След кон-

церта присъстващите на събора се насладиха на демонстрация на нестинарски танц, изпълнен от Горан – Малко Търново.

Над 50 плакети бяха връчени за принос в съхраняване и популяризиране на традиционната ни култура и фолклор, а отличилите се колективи и индивидуални получиха специални награди: Наградата на Кмета на Община Стара Загора (за цялостно представяне), отиде при НЧ „Пробуда – 1927“, с Бозвелийско, общ. Провадия. Наградата на Съюза на тракийските дружества в България бе връчена на фолклорен ансамбъл „Капитан Петко Войвода“ при тракийско дружество „Родопи“ – Асеновград. Наградата на тракийското дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора, получи певческа група за автентичен фолклор „Родопчани – 1873“, гр. Пещера. Наградата на тракийското младежко дружество „Капитан Петко Войвода – Стара Загора“ бе дадена на детски групи „Хорце“ при НЧ „Заря“ – с. Минерални бани, обл. Хасково. Зонга клуб – Стара Загора връчи своята награда на школа по изкуствата „Илия Аврамов“ при НЧ „Д.П. Сивков – 1870“, гр. Нова Загора.

Организатори на събора са Община Стара Загора, Съюзът на Тракийските дружества в България, тракийското дружество „Одринска епопея“ Стара Загора, кметството на Старозагорските бани.

